

Katarzyna Kędziora

Wpływ zmian w Międzynarodowych Standardach Rachunkowości na rachunkowość i sprawozdawczość zakładów ubezpieczeń

Celem artykułu jest przedstawienie wpływu na sprawozdawczość zakładów ubezpieczeń projektowanych lub już opublikowanych zmian w standardach, które mają szczególne znaczenie dla rachunkowości tych podmiotów. W artykule skoncentrowano się na omówieniu takich standardów jak MSSF 9 „Instrumenty Finansowe”, MSSF 4 „Umowy ubezpieczenia” faza II oraz MSR 18 „Przychody”. Zaprezentowano wpływ powyższych zmian na sytuację finansową jednostki, w szczególności na kształtowanie się wyniku finansowego po wdrożeniu nowych regulacji. Poruszono również zagadnienia związane z przygotowaniem zakładów ubezpieczeń do wdrożenia nowych regulacji.

Słowa kluczowe: MSR, MSSF, Solvency II, rachunkowość, sprawozdawczość, instrumenty finansowe, rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, wycena.

1. Wprowadzenie

Zakłady ubezpieczeń nie są zobligowane przepisami ustawy o rachunkowości do stosowania Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (MSR) lub Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) w odniesieniu do sprawozdań jednostki. Zgodnie z art. 45 ust. 1a ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹ sprawozdania finansowe emitentów papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu oraz emitentów zamierzających ubiegać się lub ubiegających się o ich dopuszczenie do obrotu na jednym z rynków regulowanych krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego **mogą** być sporządzane zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości.

Niemniej jednak spółki dopuszczone do publicznego obrotu są zobligowane do stosowania MSSF w odniesieniu do skonsolidowanych sprawozdań finansowych (art. 55 ust. 5 ww. ustawy). Ponadto podmioty prowadzące działalność na naszym rynku, wchodzące w skład grup kapitałowych, których jednostka dominująca jest notowana na rynkach międzynarodowych, są zobowiązane, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi w grupie kapitałowej, do przekształcania danych finansowych na cele konsolidacji sprawozdań grupy.

W ostatnich latach można obserwować pojawianie się nowych standardów rachunkowości bądź zmian do standardów już istniejących. Dotyczą one zarówno sprawozdaw-

¹ Tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, z późn. zm.

czości jednostkowej², jak i skonsolidowanych sprawozdań finansowych³. Jednakże ze względu na chęć uwypuklenia specyfiki zakładów ubezpieczeń, niniejsza analiza zmian w zakresie standardów rachunkowości została przeprowadzona w odniesieniu do MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, projektowanych zmian MSSF 4 „Umowy ubezpieczenia” faza II oraz zmian w MSR 18 „Przychody”.

2. MSSF 9 „Instrumenty finansowe”

W listopadzie 2009 r. Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała MSSF 9 „Instrumenty finansowe”. Standard ten, pomimo iż jeszcze nie obowiązuje, już był zmieniany. Ostatnie zmiany do MSSF 9 Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała w listopadzie 2013 r.⁴ Standard ten ma na celu zastąpienie MSR 39 „Instrumenty finansowe – ujawnianie i wycena” w zakresie: klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych, utraty wartości instrumentów finansowych oraz rachunkowości zabezpieczeń.

W zakresie klasyfikacji i wyceny MSSF 9 zastępuje cztery dotychczasowe kategorie aktywów trzema⁵: wartość godziwa przez inne całkowite dochody, wartość godziwa przez wynik finansowy, zamortyzowany koszt.

Zgodnie z pkt 4.1.1 MSSF 9 jednostka klasyfikuje składnik aktywów finansowych wyceniany w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej na podstawie:

- biznesowego modelu zarządzania przez jednostkę aktywami finansowymi,
- informacji wynikających z przepływów pieniężnych charakterystycznych dla składników finansowych.

Klasyfikacja aktywów finansowych zależy od tego, czy aktywa są instrumentem pochodnym, dłużnym papierem wartościowym, czy też instrumentem kapitałowym. Wszystkie instrumenty pochodne są wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy.

Dłużne papiery wartościowe są wyceniane w zamortyzowanym koszcie (MSSF 9 § 4.1.2), jeżeli:

- nie są przeznaczone do sprzedaży przed określonym w umowie terminem w celu realizacji jego zmiany wartości godziwej,
- odzwierciedlają model biznesowy jednostki oraz
- warunki określone w umowie obejmują jedynie spłatę nominalu i odsetek .

Pozostałe dłużne papiery wartościowe są wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy (MSSF 9 § 4.1.2).

W zakładach ubezpieczeń istotną rolę odgrywa dopasowanie aktywów i zobowiązań, w szczególności lokat oraz rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, stanowiących ich pokrycie. Aby zminimalizować ryzyko niedopasowania, zakłady ubezpieczeń starają się lokować w sposób umożliwiający zachowanie tych samych zasad

² MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, zmiany do MSR 38 „Wartości niematerialne i prawne”, zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych”, zmiany do MSR 17 „Leasing”, zmiany do MSR 18 „Przychody”, zmiany do MSR 36 „Utrata wartości aktywów”.

³ MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdanie finansowe”, MSSF 11 „Wspólne porozumienia”, zmiany do MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe”, MSSF 12 „Ujawnienia informacji o udziałach w innych podmiotach gospodarczych”, zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”.

⁴ <http://www.ifrs.org/Alerts/ProjectUpdate/Pages/IASB-completes-important-steps-in-reform-of-financial-instruments-accounting-November-2013.aspx>

⁵ Pkt 4.1. Klasyfikacja aktywów finansowych: Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 9.

wyceny (stąd wycena według zamortyzowanego kosztu dla produktów ochronnych, dla produktów działu II „Pozostałe ubezpieczenia osobowe i majątkowe” stanowiące załącznik do ustawy o działalności ubezpieczeniowej); niekiedy dopasowanie wyniku z przepisów prawa⁶. Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej obligują do wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych według wartości godziwej. Tym samym również aktywa finansowe powinny być wyceniane według wartości godziwej.

Analizując zmiany w wycenie instrumentów finansowych należy zwrócić uwagę, iż **standard MSSF 9 uniemożliwia wycenę dłużnych papierów wartościowych według wartości godziwej przez inne całkowite dochody** (a tym samym ujmowanie różnicy z tytułu wyceny do wartości godziwej w kapitale własnym jednostki). Należy podkreślić, że zakłady ubezpieczeń posiadają znaczące portfele dłużnych papierów wartościowych obecnie klasyfikowanych według MSSF jako przeznaczone do sprzedaży. Przyjęcie nowego standardu będzie oznaczało dla zakładów ubezpieczeń reklasyfikację papierów wartościowych oraz ujęcie wpływu tych zmian na wynik finansowy. W związku z tym, **na dzień przyjęcia nowych zasad dodatnie różnice z wyceny papierów wartościowych zostaną ujęte jako jednorazowe przychody**. Dodatkowo w kolejnych okresach sprawozdawczych różnice z wyceny do wartości godziwej papierów wartościowych będą powodować istotne wahania wyniku finansowego.

Reklasyfikacja papierów wartościowych, o której mowa powyżej, nie będzie dotyczyła wyceny dłużnych papierów wartościowych w odniesieniu do różnic z zastosowania aktualnych stóp dyskontowych do wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych. Różnice te będą ujmowane w innych całkowitych dochodach.

Znaczącą rolę przy wycenie aktywów finansowych odgrywają przepływy pieniężne, zarówno od strony aktywów finansowych, jak i zobowiązań ubezpieczeniowych. **W praktyce zdarza się, iż terminy wymagalności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych są znacznie dłuższe aniżeli terminy zapadalności aktywów stanowiących ich pokrycie**. Dokonana wycena aktywów zgodnie ze standardem MSSF 9 ujawni różnice, których wpływ widoczny będzie w wyniku finansowym jednostki.

Inny przykład istotnego wpływu na wynik finansowy, to sytuacja, gdy dłużne papiery wartościowe zostaną wycenione według wartości godziwej przez wynik finansowy, zaś rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe będą wyceniane według zamortyzowanego kosztu. Różnice pomiędzy wartością godziwą a zamortyzowanym kosztem zostaną ujęte w wyniku finansowym spółki.

Zgodnie z MSSF 9, instrumenty kapitałowe są wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, z wyjątkiem tych, dla których jednostka zdecydowała się ujmować różnice z wyceny w innych całkowitych dochodach, stanowiących element kapitałów własnych. W przypadku instrumentów kapitałowych, które nie są przeznaczone do obrotu, jednostka może dokonać nieodwracalnego wyboru w momencie początkowego ujęcia i wycenić ten składnik w wartości godziwej przez inne całkowite dochody (FVTOCI),

⁶ Zgodnie z § 43 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji (Dz.U. z 2009 r. Nr 226, poz. 1825), rezerwy ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający, tworzy się w wysokości wartości lokaty.

jeżeli jedyne przychody, które będą ujmowane w rachunku zysków i strat z tego instrumentu, dotyczą wyłącznie dywidend (MSSF 9, pkt 5.7.5).

Nie ma możliwości wyceny instrumentów kapitałowych według kosztu historycznego (wartości nabycia po uwzględnieniu ewentualnej trwałej utraty wartości). **Oznacza to konieczność rewaluacji w szczególności w przypadku udziałów niedopuszczonych do publicznego obrotu.**

Należy zwrócić uwagę, że sposób wyceny aktywów finansowych ma istotny wpływ na wycenę rezerw techniczno-ubezpieczeniowych. W przypadku ubezpieczeń na życie z udziałem w zyskach, zysk ustalany jest na podstawie wyceny aktywów finansowych stanowiących podstawę jego kalkulacji. **Zmiana sposobu wyceny instrumentów finansowych stanowiących podstawę do kalkulacji zysku na produkcie wpłynie zatem bezpośrednio na zmianę poziomu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.** Dodatkowo ujawnią się różnice pomiędzy kwotą rezerw ustaloną na dzień bilansowy dla tych produktów a kwotami zysku faktycznie przypisanymi ubezpieczonym (na podstawie zysków faktycznie zrealizowanych).

Przedstawione powyżej zmiany są jedynie przykładowe. Nowe rozwiązania będą dotyczyć również rachunkowości zabezpieczeń obejmując m.in. zmiany w kwalifikacji pozycji zabezpieczających i zabezpieczanych, nowego podejście do instrumentów podlegających odnowieniu, nowe podejście do wartości pieniądza w czasie przy wycenie instrumentów typu opcja, forward.

Wraz z wejściem w życie standardu MSSF 9 „Instrumenty finansowe” znacząco zmieni się rachunkowość finansowa w zakładach ubezpieczeń. Zmiany będą miały istotny wpływ na procesy i systemy w zakładach ubezpieczeń, które stanowią źródło dla sprawozdawczości finansowej.

Pomimo opublikowania przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości MSSF 9 w listopadzie 2009 r. standard ten nie został jeszcze przyjęty przez Unię Europejską. Opublikowany w listopadzie 2013 r. pakiet zmian do MSSF 9 „Instrumenty finansowe” usunął datę 1 stycznia 2015 r. wejścia w życie standardu, pozostawiając tę kwestię otwartą ze względu na konieczność dostosowania się do nowych zasad, jednocześnie dając podmiotom prawo zastosowania nowych regulacji już teraz.

3. MSSF 4 „Umowy ubezpieczenia”

W czerwcu 2013 r. Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała projekt zmiany MSSF 4 „Umowy ubezpieczenia” faza II⁷. Projekt ten kontynuuje założenia przedstawione w fazie I, obejmujące m.in. zróżnicowanie zasad ujęcia przychodów i kosztów z tytułu zawartych umów ubezpieczenia w zależności od poziomu zawartego w nich ryzyka ubezpieczeniowego. Umowy, które nie zawierają istotnego poziomu ryzyka ubezpieczeniowego, są klasyfikowane jako kontrakty inwestycyjne i podlegają pod MSR 39/MSSF 9 (tym samym składka przypisana z tych umów nie jest ujmowana w przychodach, podobnie jak wypłacane odszkodowania i świadczenia nie są ujmowane w kosztach zakładu ubezpieczeń). Oznacza to, że po wejściu w życie MSSF 9 kontrakty inwestycyjne byłyby klasyfikowane bez wyjątku jako wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy.

⁷ Exposure Draft Insurance Contracts ED/2013/7 opublikowany na stronie <http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Insurance-Contracts/Exposure-Draft-June-2013/Pages/Exposure-Draft-and-comment-letters.aspx>

W projektowanej fazie II zwraca uwagę zmiana zasad ujmowania w księgach rachunkowych umów ubezpieczenia. Zgodnie z pkt 12 MSSF 4 (w brzmieniu uwzględniającym projektowane zapisy fazy II) jednostka powinna ujmować umowy ubezpieczenia na dzień najwcześniejszy z:

- dzień rozpoczęcia ochrony ubezpieczeniowej,
- dzień, w którym pierwsza wpłata składki staje się wymagalna,
- jeżeli dotyczy – w dacie, w której portfel umów ubezpieczenia, do których kontrakt należy, generuje wyższe koszty, aniżeli przewidywane przychody.

W związku z tym, **dotychczas stosowana zasada ujmowania przychodu w dacie zawarcia umowy ubezpieczenia nie będzie mogła być stosowana, co oznacza przejście na ewidencję według daty rozpoczęcia ochrony ubezpieczeniowej lub daty zapłaty pierwszej składki, w zależności od tego, która jest wcześniejsza.** Zasada ta będzie implikować ogromne problemy dla zakładów ubezpieczeń, aby prawidłowo sporządzić sprawozdanie finansowe według MSSF. Zmiana ta bowiem wymaga znacznych nakładów na rozwój procesów oraz systemów informatycznych, co może być dla zakładów ubezpieczeń bardzo kosztowne, zwłaszcza w świetle ujęcia umów ubezpieczenia w dacie zawarcia umowy na potrzeby sprawozdawczości lokalnej oraz w odniesieniu do kontraktów inwestycyjnych, które podlegają MSSF 9.

Istotne zmiany dotyczą również wyceny zobowiązań z tytułu zawartych umów ubezpieczenia. MSSF 4 faza II zawiera propozycje nowego modelu wyceny umów ubezpieczenia, gdzie jednym z założeń jest wymóg uwzględnienia w wycenie zgodnie z pkt 18 i 22 MSSF 4:

- wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych,
- stóp dyskontowych opartych na warunkach rynkowych oraz
- aktualizacji czynników ryzyka
- plus przewidywana marża na kontrakcie

i prezentacji tych zmian w rachunku zysków i strat bądź w innych całkowitych dochodach (pkt 56 MSSF 4).

Tym samym projektowane zmiany MSSF 4 **różnicują sposób ujęcia zmian stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w okresie sprawozdawczym, dzieląc je na zmiany ujmowane bezpośrednio w wyniku finansowym oraz na zmiany ujmowane w kapitale własnym.** MSSF 4 faza II przewiduje, że zmiany wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych z tytułu aktualizacji stopy dyskontowej (różnicy pomiędzy aktualną stopą rynkową a pierwotną stopą rynkową) będą ujmowane w innych całkowitych dochodach (pkt 64 MSSF 4). Stanowi to również duże wyzwanie dla służb aktuarialnych i finansowych w celu zapewnienia prawidłowej prezentacji zmian wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w sprawozdaniu finansowym sporządzonym według MSSF.

Na jest to jedyna pozycja ujmowana w innych całkowitych dochodach. **MSSF 4 faza II przewiduje ustalanie marży umownej** (pkt 28 MSSF 4) z portfela kontraktów o podobnym ryzyku jako bieżącego szacunku zysku oczekiwanego z umowy ubezpieczenia **oraz ujęcie różnic z aktualizacji jej wyceny w rachunku zysków i strat.** Zysk ten jest ustalany na podstawie założeń co do przewidywanego przebiegu umowy ubezpieczenia, zaś jego kalkulacja oparta jest na zdyskontowanych przewidywanych przyszłych przepływach pieniężnych z kontraktu (wpływy ze składek, regresów, z opłat za zarządzanie, inne wpływy z umowy ubezpieczenia minus wydatki na odszkodowania/świadczenia, koszty początkowe, obsługa umowy ubezpieczenia oraz inne wy-

datki). Według MSSF 4, ustalony na początku kontraktu szacunek zysku (marży na produkcie) będzie aktualizowany wraz z upływem okresu ochrony ubezpieczeniowej. W trakcie trwania umowy ubezpieczenia mogą pojawić się odchylenia zarówno od kwot planowanych w przepływach, jak i różnice pomiędzy aktualną stopą dyskontową a stopą zastosowaną do kalkulacji marży końcowej na kontrakcie. Różnice z aktualizacji marży z tytułu stóp dyskontowych ujmowane będą w innych całkowitych dochodach. **Ustalane na początku trwania umowy szacowane straty z kontraktu ujmowane byłyby od razu w wyniku finansowym jednostki wraz z ujęciem umowy ubezpieczenia.**

MSSF faza II przewiduje wycenę zobowiązań ubezpieczeniowych według tzw. najlepszego oszacowania (tzw. *best estimate*)⁸, ustalanego na podstawie zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Aktualizacja wyceny rezerw technicznych obejmuje aktualizację wszystkich założeń do wyceny zobowiązań, w tym zarówno aktualizację ryzyk ubezpieczeniowych, aktualizację stóp dyskontowych (samego dyskonta oraz różnic przy zastosowaniu aktualnej stopy dyskontowej), aktualizację ryzyka kredytowego, a także innych ryzyk. W wyniku finansowym będą ujmowane zmiany wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, z wyjątkiem różnic wynikających z zastosowania aktualnej stopy dyskontowej, które będą ujęte w innych całkowitych dochodach.

Dodatkowo w przypadku umów ubezpieczenia, gdzie wycena zobowiązań jest ustalana w oparciu o wycenę innych pozycji, np. instrumentów finansowych (np. umowy ubezpieczenia z udziałem w zyskach) standard przewiduje, iż zmiany wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych będą ujmowane w rachunku zysków i strat bądź w innych całkowitych dochodach w zależności od tego, gdzie została ujęta wycena pozycji stanowiących podstawę do ich kalkulacji (§ 66 MSSF 4). Tym samym, jeżeli zmiana wyceny bazowych instrumentów finansowych byłaby ujmowana w innych całkowitych dochodach, to zmiana stanu rezerw w części ustalonej na podstawie tych aktywów również powinna zostać ujęta w innych całkowitych dochodach.

Powyższe przykłady projektowanych zmian zawartych w MSSF 4 faza II nie są jedyne wynikającymi ze standardu. Przewiduje się, że zmiany do standardu MSSF 4, po uwzględnieniu uwag, zostaną opublikowane w drugiej połowie 2014 r.

4. MSR 18 „Przychody”

Na tle zmian do MSSF 4 istotnego znaczenia dla zakładów ubezpieczeń nabiera obowiązująca już zmiana w MSR 18 „Przychody”, wprowadzająca nową definicję przychodów. Ustalenie, czy jednostka ma prawo ująć określone kwoty wynikające z umowy jako przychód jest uzależnione od stwierdzenia, czy podmiot działa jako zleceniodawca, czy jako agent. Zgodnie ze zmienionym MSR 18 „Przychody” jednostka działa jako agent wtedy, gdy **nie przyjmuje znaczącego ryzyka i korzyści** związanych ze sprzedażą produktów lub świadczeniem usług. Przesłanką wskazującą, że jednostka występuje w roli agenta jest to, iż wysokość jej zarobku jest z góry określona (np. stała kwota za transakcje). Ma to istotne implikacje dla zakładów ubezpieczeń w odniesieniu do umów ubezpieczenia, gdzie ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający, w szczególności do produktów z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym. W tego typu produktach ubezpieczeniowych – wraz z przejmowanymi od ubezpieczającego środkami

⁸ § 22 Exposure Draft Insurance Contracts ED/2013/7.

z tytułu składek – zakład ubezpieczeń nie przejmuje znaczącego ryzyka i korzyści związanych ze świadczeniem usług, gdyż ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający. **To oznacza dla zakładów ubezpieczeń ewidencję umów typu *unit-linked* opartą na ujęciu bilansowym wpłaconych przez klienta środków, zaś ujmowaniu jako przychodów jedynie opłat pobieranych od składek, opłat za zarządzanie, jak również składki za ryzyko** (podobnie jak zasady stosowane przez Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych). Jednocześnie środki wypłacone klientowi z tytułu wypłaty świadczenia w formie wartości wykupu nie są ujmowane w rachunku wyników. W wyniku finansowym ujmowane są jedynie opłaty z tytułu wcześniejszej wartości wykupu, jak również świadczenia wypłacane z tytułu zdarzeń losowych (ryzyka ubezpieczeniowego).

Zmiana MSR 18 „Przychody” nie dotyczy jedynie ujęcia przychodów z tytułu składek, lecz również przychodów z lokat, których ryzyko ponosi ubezpieczający. Tym samym **model ewidencji przychodów i kosztów dotyczących umów, gdzie ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający, zmierza powoli do koncepcji tworzenia odrębnych ksiąg rachunkowych i odrębnej sprawozdawczości dla tego typu umów, przypominających sprawozdawczość funduszy inwestycyjnych.**

5. Wnioski

Zmiany w Międzynarodowych Standardach Rachunkowości są rewolucyjne dla zakładów ubezpieczeń, gdyż wymagają przebudowy systemów informatycznych w zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych, wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, analiz zarządczych, planowania w zakładach ubezpieczeń. Dodatkowo ryzyko prawidłowego wdrożenia zmian zwiększa się istotnie, gdy jednostki przygotowują się do sprawozdawczości według Solwency II. Ogólne założenia koncepcyjne wynikające z MSSF oraz z dokumentów technicznych Solwency II wydanych przez EIOPA, związane z wyceną zobowiązań ubezpieczeniowych wydają się być spójne (stosowanie wyceny według wartości godziwej, zasada ustalania wartości najlepszego oszacowania tzw. *best estimate*, opartego na zdyskontowanych przyszłych przepływach pieniężnych), ale występuje również szereg różnic. Obejmują one m.in. w odniesieniu do MSSF 4 faza II:

- odmienną prezentację w sprawozdaniu finansowym umów ubezpieczenia nieposiadających dostatecznego poziomu ryzyka ubezpieczeniowego;
- zastosowanie zasady wyceny według wartości godziwej dla umów z udziałem w zyskach przyznawanych dobrowolnie przez zarząd spółki, podczas gdy Solwency II obliuguje do zastosowania zasady lustrzanego odbicia (wyceny aktywów stanowiących podstawę kalkulacji zysku z umowy oraz wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla umów z udziałem w zyskach);
- ustalanie i aktualizacja marży umownej;
- odmienne ujęcie kosztów w kalkulacji przepływów pieniężnych (wyłącznie koszty bezpośrednio związane z produktem i procesami z tym związanymi, jak: sprzedaż, likwidacja szkód, obsługa klienta itp.), podczas gdy Solwency II uwzględnia również koszty ogólne zarządu (tzw. *overheads*);
- ujmowanie różnic z wyceny rezerw techniczno-ubezpieczeniowych częściowo w wyniku finansowym, częściowo w innych całkowitych dochodach;
- zastosowanie metody retrospektywnej do ujęcia różnic wynikających z zastosowania MSSF 4, w tym również ustalenia marży końcowej na wszystkich aktualnych kontraktach na dzień implementacji MSSF 4 faza II.

Wejście w życie zmian w standardach przewidywane jest na lata 2015 – 2016, co pokrywa się z datą rozpoczęcia obowiązywania dyrektyw Solvency II i Omnibus II.

Przyjęcie i stosowanie nowych regulacji zarówno MSSF, jak i Solvency II wymaga wieloletnich przygotowań, zarówno w zakresie zmian w systemach informatycznych na wielu poziomach, jak również wyszkolenia ludzi. Ważne jest nie tylko przygotowanie wdrożenia, lecz również ustalenie zasad działania po przyjęciu nowych regulacji i opracowaniu okresowej sprawozdawczości w tym zakresie w terminach przewidzianych dla sprawozdawczości na potrzeby organu nadzoru, określonych w dyrektywie Solvency II, wynikających z ustawy o rachunkowości lub też terminów wewnętrznych w ramach konsolidacji grup kapitałowych. ■

Impact of Changes of International Accounting Standards on Insurance Companies' Accounting and Reporting

The purpose of this article is to present the influence on insurance companies' reporting of proposed or already published amendments to standards, which are of particular importance for accounting of these undertakings. The article focuses on the discussion of standards, such as IFRS 9 "Financial Instruments", IFRS 4 "Insurance Contracts" phase II and IAS 18 'Revenue'. The impact of these changes on the financial situation of the entity, in particular on the development of the financial result after the implementation of the new regulations. Moreover, the issues related to the preparation of insurance undertakings to implement the new regulations have been discussed.

Keywords: IAS, IFRS, Solvency II, accounting, reporting, financial instruments, technical provisions, valuation.